

Oikeusministeriön asetus Oikeuspalveluviraston toimipaikoista

Pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan, että oikeusministeriö antaa asetuksen Oikeuspalveluviraston toimipaikoista. Oikeuspalveluvirastosta annettu laki tulee voimaan 1.1.2025, jolloin Oikeuspalveluvirasto aloittaa toimintansa. Samalla nykyiset kuusi oikeusapu- ja edunvalvontapiiriä lakkaavat ja niiden toimipaikkoja koskeva oikeusministeriön asetus kumoutuu.

Asetuksessa ei ehdoteta muutoksia nykyisiin oikeusaputoimistojen ja edunvalvontatoimistojen toimipaikkoihin. Oikeuspalveluviraston keskushallinto toimisi monipaikkaisesti niillä paikkakunnilla, joissa edunvalvontatoimistojen ja oikeusaputoimistojen toimipaikat sijaitsevat.

Asetuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Asetus tulisi voimaan 1.1.2025.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Laki Oikeuspalveluvirastosta (1133/2023) tulee voimaan 1.1.2025, jolloin Oikeuspalveluvirasto aloittaa toimintansa. Samalla kuusi valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiiriä lakkaavat ja niiden tehtävät siirtyvät uudelle virastolle.

Oikeuspalveluvirastosta annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan viraston toimipaikoista säädetään oikeusministeriön asetuksella.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Edunvalvontatoimistojen ja oikeusaputoimistojen toimipaikoista säädetään valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain (477/2016) nojalla oikeusministeriön asetuksessa oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä, oikeusaputoimistojen ja edunvalvontatoimistojen toimipaikoista sekä kunnista, joiden edunvalvontapalveluista oikeusapu- ja edunvalvontapiiri vastaa (608/2016). Koska laki valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä on kumottu 1.1.2025 lukien, myös sen nojalla annettu asetus on kumoutunut samasta ajankohdasta lukien.

Oikeusministeriö on linjannut Oikeuspalveluviraston perustamishankkeessa, että viraston perustamisen yhteydessä toimipaikat säilyvät ennallaan. Esityksessä ehdotetaan tästä syystä, että toimistojen toimipaikat säilyisivät ennallaan. Lisäksi ehdotetaan, että

viraston keskushallinto toimisi monipaikkaisesti niillä paikkakunnilla, joissa edunvalvontatoimistojen ja oikeusaputoimistojen toimipaikat sijaitsevat. Keskushallinnon tehtävistä suuri osa ei edellytä työskentelyä tietyllä paikkakunnalla, vaan tehtäviä voidaan hoitaa eri paikkakunnilta. Monipaikkaisuus parantaa viraston rekrytointimahdollisuuksia ja työllistymistä eri puolilla maata. Pääjohtaja päättäisi tarkemmin, millä paikkakunnilla keskushallinnon henkilöstön virkapaikat sijaitsevat.

Asetuksessa ei säädettäisi erikseen viraston päätoimipaikkaa. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että viraston sijaintipaikka on Helsinki niissä tilanteissa, joissa viranomaisen sijaintipaikalla on merkitystä toimivaltaisen yleisen tuomioistuimen määrittelemiseksi.

Nykyinen edunvalvontatoimistojen ja oikeusaputoimistojen toimipaikkaverkosto on varsin laaja (159). Suurimmassa osassa toimipaikkoja (96) ei ole vakinaisesti työskentelevää henkilökuntaa, vaan niissä käydään tarvittaessa.

Vaikka tässä yhteydessä toimipaikkaverkoston ei esitetä muutoksia, sen kokonaisvaltaiseen uudelleen tarkasteluun on tarve nopealla aikataululla. Tämä johtuu säästötavoitteista, jotka sisältyvät valtioneuvoston vuosille 2025-2028 tekemään julkisen talouden suunnitelmaan. Suuri osa toimipaikoista on lisäksi palvelukanavien kehittymisen ja väestökehityksen johdosta vähäisellä käytöllä.

Toimipaikkojen uudelleen tarkasteluun on tarvetta myös valtioneuvoston vuosille 2024-2027 vahvistaman valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen valtakunnallisen suunnitelman vuoksi. Sen mukaan valtion viranomaisten toimipaikkaverkkoja tiivistetään ja toimipaikkoja pyritään jakamaan valtion viranomaisten kesken sekä kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa. Valtion toimitilastrategian mukaisesti valtion käyntiasiakaspalvelu ja toimistotilat kootaan kuluvan vuosikymmenen aikana pääsääntöisesti eri viranomaisten yhteisiin työympäristöihin. Suunnitelman mukaan muun muassa Oikeuspalveluvirasto siirtyy vaiheittain vuoteen 2030 mennessä valtion yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin ja valtion yhteisiin toimistotiloihin.

4 Pääasialliset vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutusta asiakkaisiin eikä henkilöstöön, koska toimipaikkoja ei esitetä muutettavaksi.

Esityksellä ei ole myöskään taloudellisia vaikutuksia.

5 Lausuntopalaute

Lausuntokierros järjestettiin . Lausuntopalautteen mukaan...

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 § Oikeusaputoimistojen ja edunvalvontatoimistojen toimipaikat

Pykälän mukaan oikeusaputoimistojen ja edunvalvontatoimistojen toimipaikat säilyisivät samoina kuin voimassaolevassa asetuksessa. Asiakkaita voitaisiin edelleen ottaa tarvittaessa vastaan muuallakin.

2 § Keskushallinnon sijainti

Pykälässä säädettäisiin viraston hallinnollisista palveluista vastaavasta keskushallinnosta. Koska keskushallinto ei tuota palveluja suoraan kansalaisille ja tehtävien hoitaminen ei suurelta osin edellytä sijaintia fyysisesti tietyllä paikkakunnalla, keskushallinto toimisi monipaikkaisesti samoilla paikkakunnilla, joissa toimistojen toimipaikat sijaitsevat. Pääjohtaja määrittäisi tarkemmin, miten keskushallinto sijoittuu 1 §:ssä tarkoitetuille paikkakunnille.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin selvyuden vuoksi, että viraston sijaintipaikka on Helsinki, jos viranomaisen sijaintipaikkaa tarvitaan toimivaltaisen yleisen tuomioistuimen määrittelemiseksi. Hallintotuomioistuinasiaissa toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsäännön mukaan valittajan kotipaikan perusteella, mistä syystä vastaava säännös hallintotuomioistuinien osalta ei ole tarpeen.

7 Voimaantulo

Asetuksen esitetään tulevan voimaan 1.1.2025 samanaikaisesti Oikeuspalveluvirastosta annetun lain voimaan tulon kanssa.

8 Esitys

Esitetään, että oikeusministeriö antaa asetuksen Oikeuspalveluviraston toimipaikoista.